

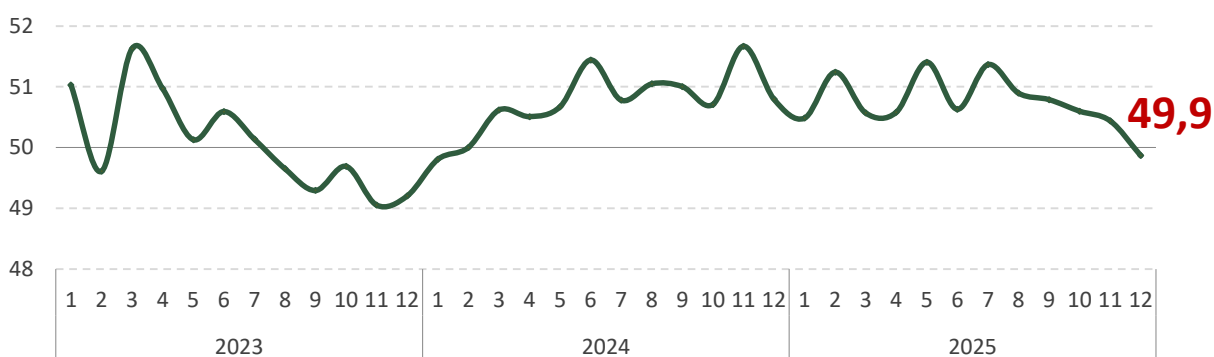

Іскерлік белсенділік индексі

2025 Желтоқсан

2025 жылғы желтоқсанда іскерлік белсенділік индексі төмендеп, оның мәні бейтарап динамиканы білдіретін шекті деңгейге жақындады

1-график. Іскерлік белсенділік индексінің (ИБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш мәні 50-ден жоғары болса – оң өзгерісті, төмен болса – кері өзгерісті білдіреді. Индекс мәні 50-ден қаншалықты алшақ (жоғары немесе төмен бағытта) болса, көрсеткіштің өсу қарқыны (артуы немесе кемуі) соғұрлым жоғары болады.

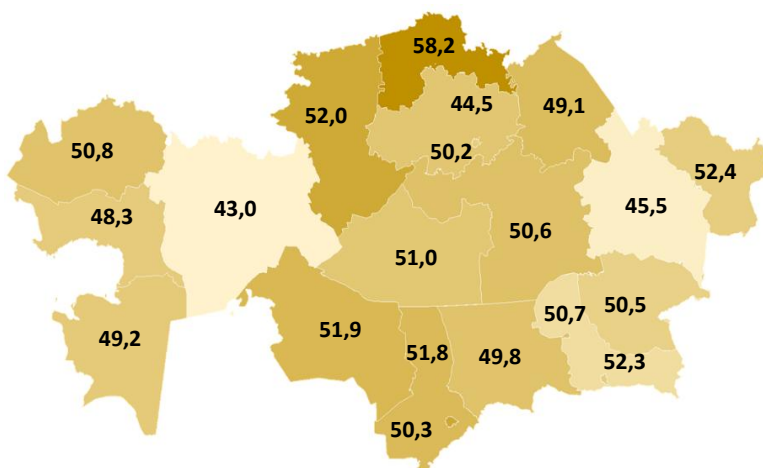
Іскерлік белсенділік индексі 2025 жылғы желтоқсанда 49,9 болды (қарашада – 50,4).

Белсенділіктің жақсаруы өндіріс пен саудада байқалды. Бұл салаларда индекс өсу аймағында қалып, тиісінше **52,2** және **51,2** болды (қарашада – 52,0 және 51,3). Тау-кен өнеркәсібінде, қызмет көрсету саласында және құрылыста индекстер теріс аймақта қалып, тиісінше **49,5**, **48,9** және **45,4**-ті құрады (қарашада – тиісінше 50,2, 49,4 және 49,7). Айтарлықтай төмендеу құрылыс саласында байқалды, мұнда, әсіресе, жұмыспен қамту деңгейі барлық құрамдас көрсеткіш нашарлады.

2-график. Желтоқсан айындағы өңірлер бойынша ИБИ

13 өңірде іскерлік белсенділік жақсарды.

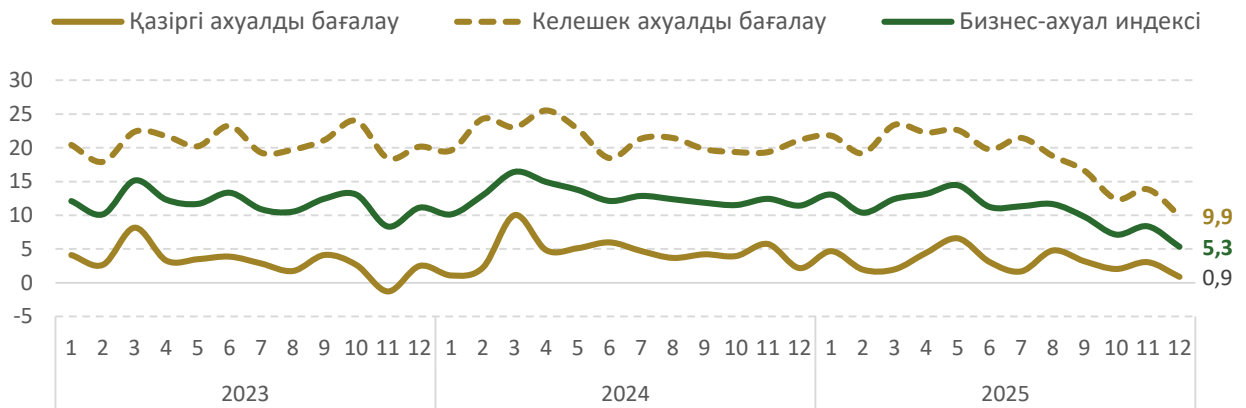
Индекстің ең жоғарғы мәні Солтүстік Қазақстан облысында (58,2), ең төменгі мәні Ақтөбе облысында (43,0) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

2025 жылғы желтоқсанда бизнес жүргізудің қазіргі және келешек жағдайларын бағалау көрсеткіші біршама төмендеді, осылайша бизнес-ахуал индексі 5,3 болды.

3-график. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

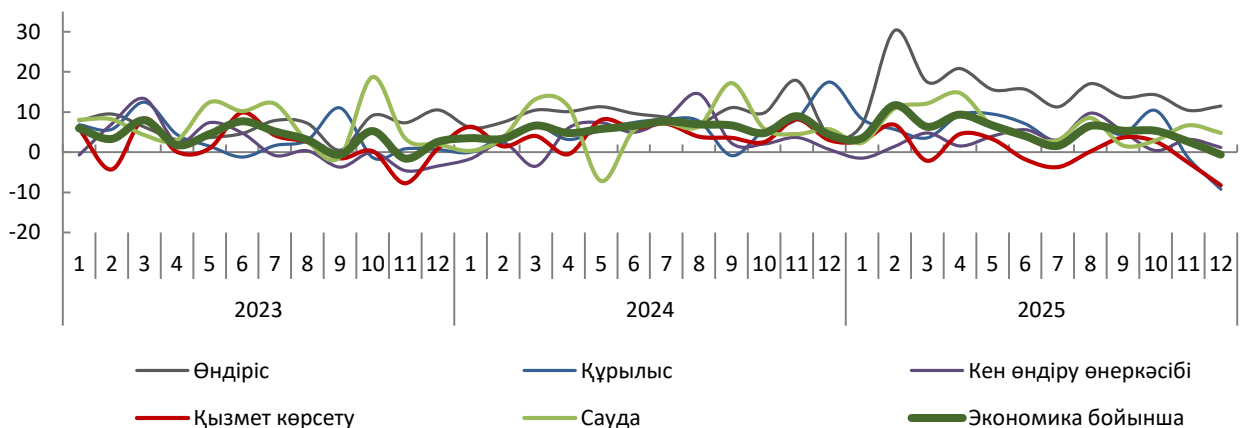

* Қазіргі және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – бизнес-ахуалдың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

Кәсіпорындардың бағалауы бойынша, сұраныс айтарлықтай баяулады.

Сұраныстың жеделдеуі тек өндіріс саласында ғана байқалды, ал қызмет көрсету мен құрылыс салаларында төмендеу жалғасты. Жалпы, респонденттердің бағалауы бойынша сұраныс пен коммуникацияларға қолжетімділік бейтарап деңгейде бағаланды, ал қалған факторлар (салық жүктемесі, бизнесті қорғау мәселесі және қаржыландыруға қолжетімділік) теріс бағаланды.

4-график. Секторлардағы сұраныстың өзгеру динамикасы (ЖТ)*

* Сұранысты бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – сұраныстың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

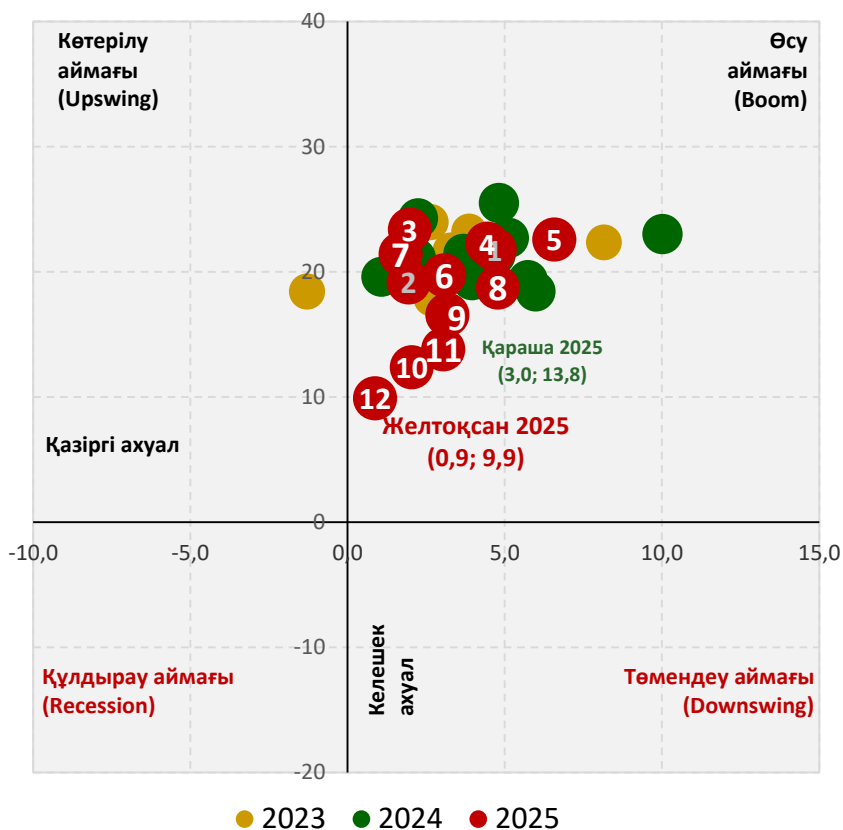
5-график. Бизнес-цикл «сағаты»

2025 жылғы желтоқсанда бизнес-цикл «сағатының» индикаторы өсу аймағына қарай орналасты.

Қазіргі бизнес-ахуалды бағалау көрсеткіші 0,9 болды.

Алдағы 6 айға арналған келешек бизнес-ахуал бағасы 9,9 болды.

**Бизнес-цикл «сағаты» берілген уақытта экономиканың циклдің қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін қазіргі ахуалды (X осі бойынша) және келешек ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.*

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындар арасында ай сайын жүргізілетін сауалнама нәтижесіне сай дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлы-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімі сияқты кәсіпорындар көрсеткішінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады. Ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлес қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор саналады.

⁴ Бизнес-ахуал индексін (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес осы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық

жағдай БЖ – болашақтағы

экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлесі арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: «жақсарды», «өзгерген жоқ» және «нашарлады». Жауаптардың үлесі салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл «сағаты» – бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі). Олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса – экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса – онда экономика өсу фазасында т.с.с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған.

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және жалпы қосылған құнды (ЖҚҚ) нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (сұрыптау туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.